СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLIII. Ч. 270. Джерзі Сіти, Н. Дж., вівторок, 19-го листопада 1935. — VOL. XLIII. No. 270. Jersey City, N. J., Tuesday, November 19, 1935. THREE CENTS

УРЯД ПУБЛІКУЄ ДОГОВІР З КАНАДОЮ

ВАШИНГТОН. — Американський і канадійський уряд оголосили рівночасно у Вашингтоні й Отаві постанови свого нового торговельного договору, що відноситься до мита.

Показується з тексту, що договір обнижує мита на 767 канадійських продуктів. Відноситься це передовсім до оплат на худобу, насінної картоплі, дробу і деяких родів дерева. Отже договір буде корисний передовсім для канадійських фармерів.

Спеціяльні постанови відносяться до торговлі алькогольними напитками.

СПІЛЬНІ ЗАХОДИ АМЕРИКИ И КАНАДИ ПРОТИ ІТАЛІЙСЬКОЇ ТОРГОВЛІ.

ОТАВА. — Канадійський уряд постановив розвести спеціяльну контролю над товарами, які вивозять з Злучених Держав нібито для вжитку Канади, а на ділі для вивозу до Італії.

Канадійський уряд свого часу заборонив вивіз зброї й амуниції до Італії. Тепер заборонив уже вивіз гроша, давання Італії позички та ввіз італійських продуктів.

ГУВЕР ВЕДЕ КАМПАНІЮ ПРОТИ РУЗВЕЛТА.

НЮ ЙОРК. — На зборах так званого „Огайського товариства Ню Йорку" в готелі Пенсилвенія бувший президент Гувер виступав гостро проти політики президента Рузвелта.

Гувер висунув проти пляну „нового розділу" свій плян. Він казав, що уряд повинен закинути теперішню фінансову політику та вернутись до „здорових" засад політики, закинувши „непотрібні" публичні роботи, обмежити федеральну бюрократію, зрівноважити буджет, перестати купувати срібло та покінчити з іншими експериментами, що ведуть до інфляції.

КАМПАНІЯ ПРОТИ ЧУЖИХ ПРОДУКТІВ ІДЕ ДАЛІ.

НЮ ЙОРК. — Суперінтендент будови нових шкільних будинків заявив, що при будові 25 нових шкіл у місті не буде вживатися ні французького цементу ні інших заграничних продуктів.

Заяву видано у відповідь на жалобу американських фабрикантів цементу.

БОРОТЬБА ЗА УЧАСТЬ В ОЛІМПІЙСЬКИХ ІГРИЩАХ.

НЮ ЙОРК. — На спеціяльних зборах „Німецько-Американської Ліґи для Культури" ухвалено резолюцію проти відбування олімпійських ігрищ 1936 року в Берліні. Резолюція домагається, щоб ігрища або відложено або перенесено.

У резолюції говориться, що „загально відомо, що режім Гітлера заборонив усякі спортові рухи, крім націстичного, що він розвязав робітничі, ліберальні, католицькі, протестантські, жидівські та всі інші незалежні атлетичні ґрупи, сконфіскував їх маєток та в усякий інший спосіб не дає їм нагоди вправлятися".

КАТОЛИКИ ДОМАГАЮТЬСЯ ВМІШУВАННЯ АМЕРИКИ В МЕКСИКУ.

ВАШИНГТОН. — Мартин Кармоді, президент орґанізації „Лицарів Колюмба", вислав до президента Рузвелта лист, у котрім домагається від американського уряду виступити в обороні католиків у Мексику. У відповіді на цей лист президент Рузвелт викладає становище теперішньої адміністрації в подібних справах. Рузвелт каже, що він думає все придержуватися засади не вмішуватися в нутрішні справи іншого краю, бо вважає, що таке вмішування мусить довести до нарушення мирних відносин з таким краєм. Американський уряд може тільки тоді виступати з протестами перед мексиканським урядом, якби Мексико в якийнебудь спосіб обмежувало релігійну свободу американських горожан, що перебувають у Мексику. На це американський уряд не має ніяких доказів.

Рівночасно з тим президент Рузвелт заявляє, що йому справа релігійної терпимости не є байдужа та заявляється проти релігійної нетерпимости як у Злучених Державах так і за границями.

ВЕЛИКІ БУРІ НА АНТЛЯНТІЙСЬКІМ ОКЕАНІ.

НЮ ЙОРК. — Здовж східного побережжя Злучених Держав шаліла в неділю страшенна буря. Сильні вітри загрожували затопленням кільком торговельним кораблям та наробили величезної шкоди в містах на побережжі стейту Ню Джерзі. Шкоди начисляють на мілюн долярів.

Товаровий корабель „Гартвелсон" вислав довкруги депешу „Ес-Ов-Ес" („Спасайте наші душі"), а прибережна сторожа, що вибралася йому на ратунок, не може до нього добитися через збурене море. Корабель має багато води в своїм споді, а буря знесла всі ратункові судна. Моряки роблять очайдушні зусилля добитися власними силами до гирла ріки Делавер.

Води підмулили залізничий шлях на залізниці Лонг Айленд Рейлрод Ко. коло Акебовгі, на Лонг Айленді. Як особовий поїзд з 5 возів наїхав на підмулене місце, льокомотива вилетіла з шин. Машиніст вискочив з машини в воду й урятувався тільки пливанням.

ПІДРАХУНКИ ВИСЛІДІВ МИСЛИВСЬКОГО СЕЗОНУ.

Сезон на кози в стейті Ню Йорк скінчився 15-го листопада. Урядові обчислення показують, що в цьому сезоні мисливці вбили коло 8,000 диких кіз та 18 мисливих.

ЖАНДАРМЕРІЯ В СССР.

В Москві оголосили декрет про нову організацію війська „внутрішньої безпеки". Це нова назва для давньої жандармерії. „Війська внутрішньої безпеки" творять окремий корпус під командою комісаря всутрішніх справ. Офіцири й підофіцири мають військові ранґи від фельдфебля до майора. Тільки замісць давніх „жандармських полковників" ввели „комісарі 1-шої ранґи". Однострій і відзнаки залишаються військові, з деякими незначними змінами, як зрештою й було в давнім „корпусі жандармів".

ГОТЕЛЬ НА УЗБІЧЧЮ ЕТНИ.

Цими днями відбулося відкриття готелю, побудованого на узбіччю вулькану Етни, на висоті 1,940 метрів. Готель має 50 ліжок. З готелевої тераси можна оглядати прегарний сицилійський краєвид і море.

17 ЛІТ НОСИТЬ КУЛЮ В СЕРЦІ.

До лічниці в Ростові над Доном зголосився недавно один робітник, жаліючись на болі серця. Коли робітника пересвітлили рентгеновими промінями, виявилося, що він має у серці кулю. Цей робітник був дійсно ранений у 1918 році і куля застрягла в правій стороні серцевого мішочка і є там уже 17 літ. Робітник віддавна відчував болі серця, але не такі сильні, як тепер. Та лікарі по докладних оглядинах заявили робітникові, що його життю не загрожує ніяка небезпека і рішили його не оперувати.

ЗВИРОДНІЛА МАТІР.

Перед варшавським судом відбувається тепер процес проти 65 літньої Марії Завадської, обвинуваченої в тому, що умістила в домі божевільних свого рідного, глухонімого сина, щоби привластити собі його гроші. Лікарі ствердили, що сина не треба було висилати до дому божевільних. Завадську арештували, а слідство виявило дійсну ціль висилки її сина до дому божевільних.

З ВОЛОССЯ МОЖНА ВИЧИТАТИ ВСЕ.

Англійський фізіольоґ Адам Ріс видав книжку про вплив духових і фізичних недуг на ріст волосся. Учений ствердив, що кожний волос збільшується на секунду на пять-мільйонових міліметра. Людина має пересічно на голові 100,000 волосків, отже за кожних 10 хвилин усе її волосся побільшується на 30 цм. Волосся росте рівномірно тільки тоді, коли ми зовсім здорові та спокійні. Усякі хвилювання впливають на те, що волосся стає тонше і в середині волосків витворюється порожнеча. Англійський учений упевнює, що на підставі аналізи волосся можна ствердити, коли дана особа була недужа або мала важкі переживання. Що робить професор Ріс з сивими, не знаємо.

ЗАСУДИЛИ ПОЛІЦИЙНИХ АГЕНТІВ ЗА ЗНУЩАННЯ НАД ВЯЗНЯМИ.

Апеляційний суд у Вильні розглядав цими днями справу поліційних агентів: Лацкевича, Шпілецького і Дембіцького, обвинувачених у тому, що знущалися над вязнями в тюрмі в Ліді. Суд признав підсудних винуватими і засудив на кару 2-літньої тюрми кожного з них. Після проголошення присуду підсудних арештували на салі розправ та відвезли до тюрми.

РОЗКОПИ В БЕЛЗІ.

Цеї осени вів у Белзі двома наворотами розкопи д-р Пастернак. Іде про розслідження княжої доби в Белзі. Д-р Пастернак знайшов богато річей. На закінчення цьогорічних розкопів д-р Пастернак дав у „Бесіді" відчит, де поділився зі слухачами своїми спостереженнями, що їх поробив у часі розкопів.

ЗА ЗНУЩАННЯ НАД КАЧКОЮ.

Польська Ліґа Охорони Звірят внесла цими днями позов до суду проти 60-літнього Павла Тимчука з Воломіна, обвинувачуючи його в тому, що він садистично знущався над качкою. Обвинувачений, що є власником двох домів у Воломіні, зловив на своїм городі качку свого сусіда і пімстився на ній в той спосіб, що поломав птасі крила, дзюб та ноги, виколов її очі, а опісля бив її це патиком. Коли Тимчук завважив, що його знущання над качкою бачить його сусідка Станислава Розбіцька, кинув качку, а сам утік до хати.

ТУРКИ ШУКАЮТЬ СВОЄЇ РАСИ.

За прикладом Берліна у Стамбулі створили антропольоґічний музей, якого головним завданням має бути зясувати правдивий антропольоґічний тип турецької раси. Уряд дозволив членам цього музею розкопувати гроби славних турецьких учених, поетів і фільософів, щоб міряти їх черепи. Перший череп зміряли славного турецького архітекта Сінапа з XV ст. Він вибудував 130 мечетів, 25 бібліотек і 33 палати. Череп його був зовсім цілий. Дослідами проводить відомий французький антропольоґ Муше. Означити спаржній турецький тип важко, тому, що впродовж віків ріжні раси турчились. Вчені твердять, що Сінап мав турецький череп чистого типу.

ВИСТУП ПРОТИ ЕКЗЕКУТОРА.

В Болехові зявився цими днями екзекутор з Долини, щоби в одного господаря забрати січкарню за незаплачені податки. Коли січкарня була вже на возі, юрба людей кинулася на віз та зняла з нього січкарню. Щойно при помочі поліції екзекуторові вдалося січкарню забрати.

ЗВИРОДНІЛІ БАТЬКИ.

Слідчий суддя у Варшаві велів арештувати двох підварщавських селян, якось Майдана і Швецяка, за те, що вони казали своїм дітям кинутись під наджиждаюче авто. Їхні діти були ранені. Звироднілим батькам ішло про те, щоб дістати відшкодування за рани, або навіть смерть своїх дітей.

ЯК УБИТО СОЛТИСА В УГРИНОВІ СТАРІМ.

В Станиславові скінчився по трох днях процес проти Гриця Перегіняка з Угринова Старого, пов. Калуш, якого судили за вбивство солтиса з цього села — Василя Ількова. Перегіняка покарали досмертною тюрмою. Підчас розправи вийшло на яву (як пише „Газета Польска"), що Ількова вбито на приказ ОУН. Командант постерунку з Угринова Старого, Кнаер, зізнав як свідок, що Перегіняк був близьким співробітником команданта ОУН в Польщі, Степана Бандери, якого небавом судитимуть за співучасть в атентаті на мін. Перацького. Кнаер між іншим заявив, що ще в травні ц. р. дістав інформації, що ОУН видала на Ількова присуд смерти. А саме на конспіраційнім збіранні боєвиків Перегіняк був тим, що витягнув чорну культу, знак, що він має вбити солтиса. Перегіняк зразу боявся і зволікав із виконанням присуду, тому Бандера примагнював його до цього листовими погрозами. Ті листи дісталися в руки прокуратора й сильно обтяжили Перегіняка.

ЖАХЛИВЕ ВБИВСТВО.

У винницькому лісі біля Львова знайшли робітники трупа 23-літнього зарібника Гринька Калагурки з Добростан. Останніми часами Калагурка працював у винницького господаря Корчака. Дня 13-го жовтня ц. р. Калагурка дістав свою платню: 40 злотих. Про це довідався Юліян Ґрисько з Винник, робітник, що мав 22 роки. Він заманив Калагурку до ліса, де нібито хотів продати йому бритву, яку десь украв. Коли оба вони опинилися в лісі, Ґрисько зненацька важко ранив бритвою Калагурку у шию. Останній став тікати, але Ґрисько дігнав його, повалив на землю та відтяв йому зовсім голову бритвою, заграбив усі гроші Калагурці та втік до Винник. Поліція Ґриська арештувала в хвилині, як він був у фризієра. Вбивник до всього признався.

ДІВОЧА ПІМСТА.

В селі Милошанах на Виленщині жив парубок Сильвестер Кліянович, що зломив неодній дівчині серце. Дійшло до того, що знеславлені дівчата зібралися разом і з колами в руках напали вечором на Кліяновича. Били його так довго, аж він упав без памяти. Провідницею була 21-літня Михайлина Крупік, яку арештовано.

ВЕЛИКОСТИ.

Цими днями пригадали у Парижі 99-ліття Жюлієтти Адам, що в перших десятиліттях третьої републики мала славний сальон, де бували всі найбільші діячі та мистці. Вона дружила з Ґамбетою, приймала у себе Тіера, Карно, Ґреві, Лямартіна, майже всіх президентів републики. Ще як молода дівчина познайомилась вона з графинею Д'Аґу, що приймала в себе великих людей до кінця цісарської влади. Там Жюлієтта Адам познайомилася з великими письменниками Гіґо, Меріме, Теном, Ренаном, Сент Бевом і Ваґнером. Вона була близькою приятелькою Жорж Занд і за останніх 50 літ знала майже всіх великих людей, які самі бажали собі знайомости з нею. Тепер вона живе самітно на селі в околицях Парижа, бо всі її своячки, приятелі та знайомі повмирали.

МОСКВА ДАЄ НАГАНУ НАРОДНЬОМУ КОМІСАРЕВІ ФІНАНСІВ НА УКРАЇНІ

МОСКВА (Росія). — Урядовий часопис „Ізвестія" з 30-го жовтня б. р. подає, що совет народних комісарів СССР дав гостру нагану народньому комісареві фінансів України, Рекисові, за те, що не зарадив своєчасно нарушенню фінансової дисципліни в харківській окрузі. Советові народніх комісарів України наказано упорядкувати в харківській окрузі справи на протязі одного місяця і донести про це совнаркомові СССР. Союзний наркомфін, Гринько, підкреслює, що в харківській окрузі не було відповідної фінансової контролі, яка слідкувалаб за операціями місцевих фінансових органів. Даючи нагану, совнарком СССР підкреслює дуже виразно, як ніколи досі, що уряди републик СССР є підлеглі дисциплінарно Москві, себто союзному урядові.

Нагани дано теж вищим советським урядовцям у Харкові. Ось їх імена: Федяєв, Саратиков, Іванов, Кошельний, Шпайхер, Черний. Згаданих обвинувачують, що в харківській окрузі накладано незаконно ріжні податки й оплати і що роздавано державні засоби ніби як нагороди.

ВІДХОДЯТЬ ОДИН ЗА ОДНИМ.

ЛЬВІВ. — Знову відпроваджено на вічний спочинок визначного українського громадянина. Є ним Микола Мороз, емиритований директор школи вправ при державній учительській семинарії у Львові. Українська нація втратила зі смертю небіжчика людину небуденного характеру, великих духових прикмет і виняткових громадянських чеснот. Був він одним із визначніщих українських падагогів кінця минулого та початку XX-го століття. Його теоретичні погляди і практика стали зразками, що до них уважно прислухувалося все українське народне вчительство. Потреби реального життя вмів він усе поставити вище найприманливіших теорій. Ніколи не піддавався ілюзіям, мріям чи емоціям, але на всі вияви суспільного життя вмів дивитися крізь призму реальних вимог життя та заспокоювати їх не менше реально, корисною і найчорнішою працею. Цю чорну працю виконував він тихо, скромно, без найменшої автореклями. Член багатьох українських організацій і товариств, усюди полишив по собі творчу, конструктивну працю. Великі заслуги положив для розвитку українського народнього вчительства, довівши до заснування професійної організації нашого народнього вчительства, а в останніх роках станув на чолі вчительської банкової організації, „учительської Каси", та довів до виняткового світлого успіху. Його популярність серед зорганізованого українського вчительства була виняткова.

РОЗПОЧАТО САНКЦІЇ.

РИМ. — Заряджений Ліґою Націй бойкот Італії стрінули італійські патріоти в опівночі з 17 на 18 листопада з чаркою вина. Перший день санкцій стрічають по всіх містах Італії тим, що будинки і площі декорують італійськими прапорами.

КРІВАВА БОРОТЬБА МІЖ НАЦІОНАЛІСТАМИ І СОЦІЯЛІСТАМИ.

ПАРИЖ. — У місцевості Лімож влаштували французькі націоналісти, зорганізовані в „Огненний Хрест", велике віче, яке соціялісти намагалися розбити. З того прийшло до стрілянини, підчас якої було 15 осіб важко ранених.

ІТАЛІЙЦІ ПОСУВАЮТЬСЯ ВПЕРЕД.

АСМАРА (Еритрея). — Американський кореспондент, що йшов слідом за італійською армією ґенерала Оресте Маріоті, описує страшні невигоди, які приходиться витерпіти наступаючій італійській армії. Каже, що по чотири дні не було що їсти і майже нічого пити. Похід відбувався серед спеки в день, а студени в ночі. А всежтаки ті невигоди не спинили італійського походу вперед.

ПОХОРОН ЄГИПЕТСЬКОГО СТУДЕНТА.

КАЇРО (Єгипет). — Єгипетські студенти дуже розярені на британську владу і можна надіятися кождого дня нових заворушень. Влада не хотіла дозволити на публичний похорон вбитого підчас останньої демонстрації студента. Та студенти тіло заховали і владі не видали. Згодилися видати щойно тоді, коли дано дозвіл на публичний похорон. Студента поховано як мученика за єгипетську національну справу.

ПРОТИ „ЖИДІВСЬКОЇ БОЛЬШЕВИЗАЦІЇ".

БЕРЛІН. — На селянськім конгресі в Ґосляр говорив до селян націстичний провідник Рудольф Гес про те, що Жиди є найбільшими ворогами селянства, бо вони через масонів, соціялістів-марксистів і большевизм змагають до винищення селянства і тих усіх чеснот, які характеризують німецьке селянство. Жиди, казав він, це большевизм. Жиди — це бойкот Німеччини і німецьких селян, а селянська боротьба — це боротьба проти жидівської большевизації краю.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Se nd Class Mail Matter at the Post Office of Jeresy City, N. J. on March 30, 1911 under the act of March 3, 1879.

Accept l for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016. 4-0807.

За кожду зміну адреси платиться 10 цент.ві

З Канади належит посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЯКЕ ЇХАЛО, ТАКЕ ЗДИБАЛО

В американських ґазетах зчинився страшний крик, немовби валилася вся Америка. Сиплються предовжезні новинки про те, які то люди й орґанізації виступають з чорними осторогами про страшні хмари, що нависли над американським промислом. Сиплються передовиці, а ґазети короля жовтого журналізму, Герста, переносять передовиці з останньої сторони на першу й гремлять гістерично чорними величезними буквами: **Таж є десять міліонів Американців без роботи!**

Так, в Америці є десять міліонів людей без роботи, а може й більше! Але нема тут нічого нового. Були вони вже не рік і не два, а ґазети Герстової породи цього не відкривали. Відкрили це аж тепер, коли урядове бюро будови так званого „трибоpового" (трох дільниць) мосту в Ню Йорку купило сталь на цю будову від одного німецького підприємства. Всю гістерію цього крику за десять міліонів Американців без роботи можна би ще зрозуміти, якби закуплено велику скількість сталі, але тут куплено її за 19,000 долярів.

Без уваги на те, що уряд будови мосту не зробив закупном нічого протизаконного, федеральний уряд виразно приписав йому, що він має купувати будівляні матеріяли від чужинців, якщо ці подають ціну, при малих замовленях на 25%, при більших на 15%, нижчу від цін, поданих в американських офертах. Проти цього закупна виступили негайно американські робітничі юнії та американські фабриканти сталі. Американська Федерація Праці виступила проти закупна німецької сталі згідно зі своєю резолюцією бойкоту німецьких товарів, як проти піддержування гітлерівського уряду, що нищить робітничі юнії. Сталеві фабриканти зчинили крик проти закупна німецької сталі як проти підривання американського бизнесу: Як можна надіятися скінчити крізу в Америці, коли навіть до публичних будівель уживається чужих матеріялів?

Деяку слушність цьому арґументові можна би признати. Справді закупно німецької сталі за 19,000 долярів поможе стільки на американську крізу, що голодній собаці муха, але в засаді треба сказати, що ширше примінювання такої засади може справді краєві пошкодити. Одначе яке право мають кричати фабриканти? Чомуж вони не подали нижчої оферти від Німців? Пощо кричати на правила свобідної конкуренції, які загально признають американські фабриканти? Цеж виглядає, що свиня сама мішок дере і сама квичить.

На це фабриканти кажуть, що німецький фабрикант міг подати нижчі ціни тому, бо він має субсидії від німецького уряду. Значить, тут свобідної конкуренції нема, бо проти американських фабрикантів сталі виступає спільною силою німецький бизнес і німецька держава. Та проти цього показується, що американські фабриканти зовсім не хотіли конкурувати: вони змовилися разом і всі предложили бюрові будови мосту одну ціну. Значить, Німець побив заговірників.

З цього американський народ бачить іще раз потребу строгого догляду уряду над бизнесом.

ТРИ ВЛАДИКИ — ТРИ ЯЗИКИ

(З ужгородського часопису „Українське Слово").

На підкарпатській Русі — **чехізують,** на Пряшівщині — **словакізують,** а водночас бачимо, як у 1934. р. молодий учитель, вихованець пряшівської гр.-кат. учительської семинарії, випровоковує через словацький шкільний інспекторат в Бардієві заборону навчання гр.-кат. релігії рідною мовою дітей; бачимо, як священик, що покінчив гр.-кат. учительську й духовну семинацію в Пряшеві, отже 8 літ виховуваний представниками нашої церкви, перекладає старославянську літурґію словацькою мовою і в найліпшій дружбі із Словацькою мовою аґітує між нашим населенням за гр.-кат. словацького епископа; бачимо, як деякі священики мукачівської епархії на Пряшівщині не вдовоняються вже нашими учителепрепарандії від кількох літ словацької мови, а вимагають, щоб ті учителі „безумовно володіли словацькою мовою досконало в письмі й слові", щоб дістатися на зісловакізовану гр.-кат. школу; бачимо, як матуранти пряшівської гр.-кат. препарандії, від кількох літ, покидають рідні сторони на північно-східній Словаччині й ідуть на Підкарпатську Русь, а полишені ними школи заповняють Словаками й Чехами, або ті школи світять пусткою та ждуть на нову посилку чужонаціонального учительства з півдня й заходу; бачимо, як у народніх, горожанських і середніх школах марнується і нидіє наша спосібна молодь, бо з її рук видерли рідну книжку, з якої вона моглаб набратися знання та пізнати історію власного народу.

На тлі цього жахливого образу родиться нова політична концепція **окремого** „підкарпатского народу", з новою мовою й новою граматикою. Національно-культурні й релігійні нитки, що лучать вітку нашого народу з братами за Карпатами, перетинають, петлю нам на шиї затісняють...

*

Щоб винародовити галицьку Лемківщину, на захід від Сяну, Поляки рішили ізолювати її від національно-культурного українського впливу зі сходу. В тій цілі відорвали її під адміністративним, судовим і церковним оглядом від Східньої Галичини, а в Римі добилися дипльоматичною дорогою самостійної апостольської адміністратури для 12 гр-кат. деканатів. Уряду апостольського адміністратора в Риманові ніхто із шануючих себе священиків не хотів приняти, бо знав, що не йде про добро шої церкви, а лише про чужі політичні цілі. Щойно по році вдалося ініціяторам звербувати відповідного кандидата, бувшого русофіла, який зараз на вступі проголосив **„лемківську ідеольоґію".** Для її реалізування почав виходити в Криниці тижневик **„Лемко",** писаний українсько-польським воляпіком.

Недалеко від галицької Лемківщини, в пряшівській епархії учать вже нас, що ми не є „лемківським", лише **„російським"** народом, а часопис пряшівської епархії „Русское Слово", з гаслом: за Бога і народ, безнастанно нам це пригадує. Мукачівський епископ в Ужгороді заперечує знов одно й друге, а переконує нас авторитетом свого високого становища, що ми цілком окремий **„подкарпаторусский" народ.** Тижневик „Неділя", що поставив собі за ціль „ширити християнський світогляд", має заблуджених „національно" освідомити.

Знаємо, що несуть для національно-культурного життя народу того змісту запити, що ставить собі кожний прикладний вірник гр.-кат. церкви: **„Скажіть, ради Бога, котрий же з тих трох церковних достойників нашого народу, від яких мало би віяти релігійним і національним теплом, поставив в основу своєї політичної пропаганди — чесноту і правду?"**

Ось наглядно бачимо, до якої компромітації й абсурду можуть довести національне й релігійне питання люди, які **замісць всеціло віддатися на службу своїй церкві й народові, шукають свого щастя у вирі фальшивого політичного життя.**

Цим висновком освітлюємо належно й ролю відповідального редактора „Неділі", о. Е. Бокшая, який на духовних реколекціях в Ужгороді, в сторону духовенства, що критично доставилося до появи того роду часопису, кинув, зі зрозумілою погрозою, слова: „Справа не може бути підозрілою, бо за нею стоїть преосвящений владика". І преосвящений владика в Пряшеві і преосвящений владика в Криниці.. Три владики, три народи, три язики... **Чи можемо собі представити подібну ролю трох епископів в інших народів?!**

Критичний голос того духовенства, це в теперішній нашій дійсности — „люкс ін-тенебріс" — „світло в темряві".

*

Ціле Підкарпаття, від Тиси до Попраду, заселює суцільною масою наш нарід, що цілу свою історичну минувшину, не зважаючи на важкий гнет, змагав до повного національно-культурного розвитку і цього змагання **не виречеться нині,** в часах демократичної републики. До приспішення цього розвитку та його повної еманципації зпід чужих впливів потребуємо в першій мірі **ідейної сільської інтеліґенції,** що своєю кожноденною і послідовною працею, **думкою і ділом,** вказувалаб народові правильний шлях та з **погордою осуджувала всіх тих,** що при помочі політичних шарлятанів, роблять з його національно-культурної несвідомости джерела свого доходу або його нуждою промощують собі вигідні стежки під життєву карієру.

До праці кличемо наше ідейне духовенство й учительство, до праці над безпомічним нашим селом, яке з кожним днем опановує все більше й більше чужа нам культура".

О. Ігор Сендецький.

В ТОЙ ПЕРШИЙ ДЕНЬ...

**В той перший день сумний, листопадовий,
Хмарний, холодний, сірий та вітристий
Він серцем повним теплої любови,
Задивлений у тихий світ обнови,
Спішить борцям свою сльозу принести.**

**Він інвалід. Не може іти скоро,
Скрипить протеза, очі обважніли,
Та він іде, що сили пнеться вгору,
За ним лиш пісня вітрового хору,
А під ногами листя пожовтіле.**

**Колись, колись... ох, деж те сміле братство,
Деж ті, що в бій ішли під грюкіт грому?
Де молоде, розсміяне юнацтво?
Народня гордість, слава та багатство?
Куди пішли? — Ох так! Пішли до дому.**

**Ах, скільки їх лягло у ті облоги,
Що збила їх орда немилосерно,
Щоб кров нова скропила всі дороги
На ясний день свободи й перемоги.
Щоб внуки знов там засівали зерно!...**

**Забув він нині за сумні могили,
За їх хрести березові — не в крові...
У них не мрій шукає він, а сили,
Поклін складає всім, що тут спочили
В той перший день, буйний, листопадовий.**

ПРОПАМЯТНА КНИГА У. Г. А.

Успіх книги про У. С. С. заохотив видавництво „Червоної Калини" видати другу таку книгу, а саме про Українську Галицьку Армію.

Упорядчики книги мають на меті зобразити розвій воєнних подій у їх хронольоґічному порядку на тлі орґанізаційної та державницької праці та історію У. Г. А. від перших початків до кінця на еміґрації в Ч. С. Р.

Схема задуманої праці така:

а) Початки української військової орґанізації в 1918 р., листопадові дні в краю.

б) Бої за Львів.

в) Повстання фронту облоги та перших оперативних ґруп у перших двох місяцях українсько-польської війни.

г) Орґанізація Армії в Корпуси та Бриґади. Праця Начальної Команди і Секретаріяту Військових Справ. Події на фронті і орґанізація запілля. Роди зброї, технічні та помічні відділи. Служба державної охорони та воєнної розвідки. Орґанізація залізниць та воєнних транспортів.

ґ) Бої під Городком.

д) І. Відворот у червні 1919 року.

е) Рухи війська у звязку з Чортківською офензивою.

є) Відхід за Збруч. — Створення уряду диктатури і праця його військової канцелярії.

ж) Бої з большевиками та заняття Києва.

з) Бої з білими російськими військами та катастрофа армії в чотирокутнику смерти.

и) Формація українського війська в Італії.

й) Події в 1920 р.

і) Група Кравса.

ї) Українська військова орґанізація.

Редакція звертається з гарячим проханням до учасників визвольних змагань У. Г. А., присилати збережені матеріяли, документи та світлини, шкіци і рисунки. Просить теж повідомляти, де вони знаходяться.

Одержані матеріяли „Червона Калина" забезпечить та ручить власникам їх зворот, або на бажання зложить їх у музею-архіві. При світлинах просимо означувати особи, місцевости, час та події, а також означити імя та адресу власника.

Книга У. Г. А. має бути багато ілюстрованою історичною синтезою, живою фільмою минулого; тому значення ілюстративного матеріялу величезне.

Видавництво „Червона Калина" хоче доложити всіх зусиль, щоб уже з кінцем 1936 р. дати цей великий твір.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ.

Око. — Не думаймо про ніяких „земляків" і мілонерів, пускаючись на „гумбуги". Українська справа потребує свідомих, чесних і ідейних працівників. Замало писати, що нам треба цього й того. Треба брати ініціятиву в свої руки і зачати творити. І то кожному з нас, що має якесь теоретичне знання і практику. Крім того будьте певні, що таких людей, що трясуть таким великим бизнесовим підприємством, про яке згадуєте, хочби вони були і „земляки", на „гумбуги" не возьмете.

Дописувач. — Це не наша вина, що в Листопадових дописах ще досі повно імен шкільних дітей і повно похвал та вичислювання дрібних точок програм. Ще є багато таких дописувачів, що саме тільки того домагаються і на те пишуть допис, щоби ті всі імена були повиписувані. Певно, що то ніяково читати нераз у тім самім числі часопису в двох дописах одно й тесаме й подвійне вичислення звичайних собі пісень, які співають тепер по всіх громадах, на звичайних сходинах і забавах, а не то на концертах. Та про це треба говорити людям по громадах, особливо диригентам і тим, що беруться писати дописи. Замісць про Листопад — пишуть подяки. Замісць імен героїв, маємо по 10 чи більше вичислених імен дрібних діточок, з яких не знати навіть, яка ще буде потіха.

Г. Ф.

СВЯТИЙ ПЕТРО

(Небилиця).

Тоді, коли апостола Петра Господь Бог зробив святим, покликав до себе і передав йому ключі до неба, святому ані не снилося, що колись буде післанцем Гриця Бойчуна до його жінки.

Гриць Бойчун вмирав. Коли стала бити його дванацята година, промовив до жінки:

— Слухай, Теклюню. Блят малого стола збитий з двох дощинок. Між ними є щаднича книжечка. В банку записане, що гроші вільно дати лише мені, по моїй смерти лиш тобі, по твоїй смерти, кому ти запишеш. Як би ти коли була в клопоті, або як би тобі була потрібна добра порада, то йди до Клима Гатири, бо в нашім селі він має найхитрішу голову. Лиш нікому, пренікому не кажи, що маєш якісь гроші.

Сказав і дорешти вмер.

Три дні лежав і поховали його.

Склалося так, що ідучи з цвинтаря, Бойчуниха зійшлася з Климом Гатирою і каже до нього:

— На смертній постелі згадав вас. Казав мені радитися вас, як буду мати який клопіт. І казав не згадувати нікому ні словечком...

Бойчуниха обережно озирнулася.

— Нема нікого коло нас, отже можу сказати вам. Казав нікому не згадувати, що лишив мені гроші.

Гатира нащурив свої вуха і каже:

— Небіжчик добре радив, бо знав, які люди лукаві. Ви й мені непотрібно сказали. Та я неначе не чув. Я нічого не знаю. На мене можете покладатися. В кождій потребі поможу вам.

Поминки були веселі. Цілком так, як звичайно буває. Тяглися до пізної ночі. Не диво, бо в зимі день дуже короткий.

Бойчуниха куняла троха і лягла на ліжку.

Опівночі хтось застукав у вікно.

— Хто це може бути і чого? — погадала Бойчуниха, та не рухалася.

Застукав ще раз.

— Мабуть хтось зблудив і гадає, що зайшов під хату з гарною дівчиною, котру хотів би викликати.

Застукало третий раз. Так сильно, що й інші шиби забреніли.

— Може справді я потрібна кому? Може у сусідів хто захорував? Ціле село знає, що у мене всяке цілюще зілля, тож від кождого хорого посилають до мене.

Вилізла з ліжка, пішла до вікна, відчинила... задеревіла. Під вікном стоїть хтось закутаний в білу плахту, з білою цапячою борідкою і каже:

— Бабо, відчини і впусти до хати! Я святий Петро і маю тобі щось звістити.

З жаху Бойчунисі трясуться ноги. Пішла до сіней відчиняти і по дорозі думає:

— Добре, що ключів не має з собою, був би сам відчинив собі і вліз до хати, коли я лежала в ліжку!

Петро увішов у сіни. Запер двері і засунув засуву. Всунувся в світлицю, розклав руки і співучо-грізним голосом промовив:

— Бабо, бабо! Глаголю тобі, дай гроші! Післав мене Бойчун...

— Чудо тай диво! — крикнула вдова. — То він вже зайшов до неба, мій муж? Так скоро? Він ціле своє життя не був з тих, що кваплягься.

Вдові тепер здавалося, що ціла хата повна ясного світла; що перед нею її Гриць в ясній плахті, за його головою, так як за головами святих на образах, ясний кружок. На раменах за руками золоті крила і він лопоче ними.

— Вже в небі, гадаєш? — перебив Петро. — Так скоро у нас не йде. Тепер твій муж щойно шкквариться в огни чистилища.

Тепер вдова заломила руки і каже:

— А що! А не гадала я нераз, що воно так буде? Він вічно пересиджував у коршмі. Він все грав у карти і добре шахрував. Ще перед самою смертю, тому вісім днів ошукав свого приятеля Клима Гатиру, бо продав йому сліпого коня. Гатира до нині не знає, що кінь сліпий.

— Що ви кажете?! — заревів Петро. — То та сухоребра кандиба ще й сліпа?

— То святий Петро знає її? — спитала баба здивована і по хвили додала: Я, дурна, питаю, чи знає. Святий хіба знає всіх і вся.

— Та так, — відповів Петро, гладячи бороду. — Я дивився крізь небесне вікно... Ми забалакалися, а я з чим іншим прийшов до тебе. Твій муж переказує тобі мною, щоби ти йому зараз вислала гроші.

— Гроші?! Йому гроші? А на щож йому гроші на тім світі?

— Він хоче вислати до Єрусалиму на сто служб за його грішну душу.

— Ще чого не стало! Не можна зробити се у нас, тут в нашім краю? У нас служби не такі дорогі.

— Ти, бабо, не розумієш сего. Вони може й дешевші. Та чи ти не знаєш, що дешеве мясо пси їдять? Дешевші, та зате нічого не варті. Грішній душі від таких дешевих служб не стане лекше... Гроші я передам йому. Давай! Живо, бо не маю часу.

Кажучи се, Петро сильно розкашлявся.

— Такий кашель дуже шкодить здоровлю, — жаліла баба. — Може би я святому Петрови наборзі зварила липового квіту, або бзини, або мішанку?

— Гроші дай! — крикнув сердито післанець з неба.

— Колиж бо я грошей не маю. Вони в місті, в щадниці.

— Шляк би... — закляв Петро і прикусивши язика, додав: Ще й се до того! Га! Не моя вина, що за сліпу шкапу Гриця Бойчуна будуть припікати аж до судного дня!

— Матінко Божа! — крикнула вдова, заломивши руки. І нема для нього ратунку?

— Гроші могли би спасти його. Лиш гроші!

— А не міг би святий Петро позичити їх? Лиш до завтра. Завтра рано відберу з банку і в ночи буду мати їх.

— Я мусів би ще раз прийти до тебе. Гадаєш, що я маю так багато часу? Гадаєш, що як хто святий, то вже не має ніякої роботи?

Петро знов сильно закашляв і каже далі:

— Я мушу попихати хмари, щоби не стояли на місці. Мушу витріпувати з них сніг. Мушу дивитися, чи не пхаеться до неба який грішник, що продає сліпі коні. Мушу... та, нехай! Ще раз прийду до тебе. Завтра в опівночі. Щоби мені гроші вже лежали готові, бо я лиш скочу до тебе як по огонь!

Петро глянув у вікно, в сінях, під дверми хвилю наслухував, чи попід хату не йде хто, відсунув засуву і вийшов.

Гостина святого і все те, що від нього вчула, так збентежило вдову, що вона до рана не зажмурила ока.

Рано баба встала. На дворі був лютий мороз. Взяла на себе теплу, барханову спідницю. На ту спідницю натягла другу, на другу трету і четверту. Наділа киптарик, на киптарик ватований кафтан, на все те і на голову велику, теплу вовняну хусту. В кишени другої спідниці була щаднича книжка. Баба пішла до міста пішки, бо не далеко було. Всего тільки миля.

Коли в банку баба витягла щадничу книжечку, показали їй вікно, над котрим стояло: „Ліквідатура".

— Скільки хочете докласти? — спитав ліквідатор, беручи книжечку.

— Не докласти! Виймити хочу, — відповіла баба, зітхаючи.

— Скільки?

— Та стільки, скільки там є.

— То ви хіба докуповуєте троха ґрунту, або хочете на весну ставити нову хату?

— Та де там! — відповіла

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЛИСТОПАД 1918 Р.

Святкуємо 17-ті роковини народнього зриву і українського воскресення. Листопадові дні 1918 р. це часи трагічно-геройського подвигу наших молодих борців, студентів шкільної лавки, також свідомих членів славних передвоєнних Січей і Соколів, що в розцвіті жертвували своє молоде життя за волю Батьківщини.

З кожної закутини, де гомоніло щире, свідоме, українське слово, спиталися тоді наші українські хлопці-вірли, вступали в ряди нашої армії і боронили свою землю та відзначилися геройською посвятою, зміливою відвагою і патріотизмом. Сьогодні ми горді з тих, що гинули в нерівній боротьбі. І тому цілий цей місяць віддаємо пошану нашим героям. По всіх наших зусиллях і справедливих домаганнях прийшло велике розчарування. Сьогодні Европа знову готовиться до нових порахунків. Та справедливість знову буде в руках тих, що мають силу, права, що можна від поневолити слабшого. Щож нам робити? Чи український нарід може здобути згублену волю і свою державу, залежати буде від нашої свідомости і посвяти, відваги і патріотизму, свідомости і ідейність народніх мас і дійними, щирими провідниками дає найпевнішу запоруку здобуття волі, і своєї держави. Тому на нас, жиючих лежить велика відповідальність, щоби передати ці геройські подвиги нашої армії, ці світлі моменти нашої історії, наших українських традицій, нашим дітям.

Т. Листопадові Свята з рефератами і відчитами зістануть мертві, коли ми не перејмемося щиро Листопадовою ідеєю і коли за словами не підуть діла. Тому в часі Листопадових роковин вшануймо добрими ділами великий геройський подвиг тих, що високо піднесли і гордо держали несплямлений наш жовто - блакитний прапор. Словами ми не всилі віддячитися нашим героям, котрі лежать в могилах по розлогих степах України, що положили свої буйні голови за її волю, честь і славу. Вони віддали все, що мали, щоб Україна жила. Це для жиючих примір, як треба поступати, щоб ідея, за яку гинули наші герої, далі жила. Европа ферментує. Що день змінюються політичні орієнтації. Нами торгують, не питаючись про наші бажання. Наше імя стало вже світові відомим. Тепер найвища пора нам порозумітися і братись до діла. Можливо, що в недалекім часі судьба покличе нас знову здати іспит з нашої зрілости. Не нарікаймо. І не просім нікого. Але возьмімся щиро до праці над собою поки час, щоби бути готовим.

Тому з Листопадовими роковинами полинім думками до нашого Львова. І згадаймо наш золотоверхній Київ. Схилім наші голови перед тінями героїв Листопадового подвигу. А заразом гартуймо наші нерви, сталім наші уми і жертвуймо все для української справи, бо Україна понад все!

В. Чучман,
Амстердам, Н. Й.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

ЙОНКЕРС, Н. Й.

Листопадове Свято.

З принятим звичаєм святкувати кождого року роковини Листопадового подвигу відсвятковано і в нашій громаді дня 10-го листопада хвилю відродження української державности. По обох Службах Божих відправлено панахиди за погиблих героїв, а вечором відбувся в церковній галі святочний концерт. Галя була виповнена народом. Святочні, повні патріотичного змісту промови виголосили: місцевий парох о. М. Кінаш і наш адвокат, п. Михайло Пізнак з Ню Йорку. Його промова була в двох частях. Перша половина по українськи до старших, а друга по англійськи до тутешньої молоді, щоби не цуралися свого, а були свідомими Українцями та держалися своєї народности і своєї віри. Промову виголосив з вервою, а що уміло переплітував її дотепами, то присутні з приємністю вислухали її до кінця й нагородили промовця гучними оплесками.

Бувша головна предсідниця Союзу Українок, пані Анна Кмець, відчит про Листопадові дні й вивязалася зі свого завдання дуже добре.

Поему „Листопад" віддеклямувала з відповідними рухами й чуттям панна Леся Кінаш. Другу деклямацію виголосила школярка Олена Фромель зовсім поправно.

Стрілецькі пісні відспівав дуже добре хор „Боян", під умілим проводом п. Фатюка. Та найбільше подобався зібраній публиці дитячий хор. Яких 30 школярок і школярів виступили на сцену, кожний „борщоїдник" надувся, а всі разом на даний учителем п. Фатюком знак стали співати за „Укляїну". Публика приняла обидва хори довготреваючими оплесками.

Йонкерська солістка, панна Анна Семчич, своїм милим голосом відспівала кілька пісень і додала до свята поважного настрою.

Фортепяновий провід був у руках молоденької школярки, Емілії Середи. В програмі виступав іще скрипак Денис Середа. Всі точки програми виконано бездоганно.

Чистий дохід зі збірок в сумі 56 долярів і 25 центів переслано через „Обєднання", призначуючи 30 дол. на українських інвалідів, а 26.25 на Рідну Школу.

На цю квоту зложилися:

Місцевий відділ „Союза Українок" 5 дол., Марія Кінаш 3 дол.; по 1 дол: Джені Ільків, Марія Лабяк, Михайло Пізнак, о. М. Кінаш, Василь Мандзій, Михайло Фатюк, М. Титиш, Анета Кмець, Анна Бохняк, Катерина Ціхонська, Катерина Вдовин, Мих. Ізінецький, С. Всякий, Микола Мазур, Петро Квап; по 50 цнт.: Онуфрій Ганчар і М. Скробала. Решта дрібними датками.

В. М.

НЮАРК, Н. ДЖ.

Спільне Листопадове Свято.

Заходом Центральної Ради в Нюарку український загал, що гуртується при українській католицькій громаді, православній громаді, презвитерській громаді, товариства, що входять у склад Українського Народнього Дому, дальше сестрицтва, братства, Чорноморська Січ, Січові Стрільці, Стрілецький Гурток, Союз Українок і багато інших національних товариств улаштували і спільно відсвяткували Листопадове Свято в неділю, дня 3. листопада 1935 року.

Для успішнішого переведення свята вибрано спеціяльний Комітет до помочі Центральній Раті, в який увійшли: адвокат В. Кузьма, голова, М. Шумейко, касієр, Т. Рудий, секретар, Іван Тарнавський, Д. Карач, Я. Шишковський, М. Вітишин, В. Лещишин, пані Юлія Юревич, пані А. Воробець, В. Салабун і А. Дідилівський. Ціла екзекутива Української Центральної Ради ввійшла до комітету з уряду.

Святочний концерт складався з трох частей. В першій частині виступав хор укр. прав. церкви під батутою п. Давиденка, в другій частині хор укр. презв. церкви під управою п. Кириченка, а в третій частині хор укр. кат. церкви під проводом п. Каськова.

Свято відкрив п. Л. Крук, предсідник Центральної Ради. Вступне слово виголосив адв. В. Кузьма. Мову до молоді по англійськи виголосив п. С. Шумейко. Святочну промову виголосив о. д-р В. Клодницький, парох прав. церкви в Нюарку, а закінчення пастор презв. громади в Нюарку, А. Куман. Деклямацію під заголовком „Будь готовим" виголосила з незвичайним чуттям панна М. Роговська.

Розписуватися з похвалами про переведення свята та про виконання поодиноких точок є зайве, бо добрі діла самі за себе говорять та самі себе хвалять. Одно можна сказати, що свято випало напричуд гарно. Не було там ані католиків, ані православних, ні презбитерін, а були тільки Українці, брати і сестри, всі діти тої самої неньки України. Ріжниця віроісповідань не була зовсім замітна, а тим наш загал дав наглядний доказ зрозуміння, що кождий має право хвалити Бога так, як йому його розум і совість наказує, а ріжниця віроісповідань не сміє нас ділити.

Галя була дослівно набита людьми. Сидячих місць ледви вистарчило для жінок та старших мужчин, а молодші мусіли стояти. кількасот людей мусіли вернутися, бо вже не можна було втиснутися на галю. Не зважаючи на таку глоту і невигоду, ніхто не нарікав, ні в ніякий інший спосіб не проявляв свого невдоволення. Навпаки, коли би програма була протягалася до рана, всі булиб радо її слухали.

Поведення публики було зразкове. Наш загал показався не тільки як культурна й дозріла нація, але неначе якась вишколена, здисциплінована армія. Це свідчить, що ми як чого хочемо, то й потрафимо. Всі точки програми були виконані власними силами, а це знову доказує, що в нас як треба, то все знайдеться.

Брак тільки одної річи дався всім відчути, а то брак української галі, яка моглаб помістити принайменше три тисячі людей. На вісім тисяч Українців у Нюарку й околиці величавий Народній Дім з такою галею є дуже потрібний. Колиб наш загал показав і в тім напрямку таку добру волю, як показав щодо свята, то натупне Листопадове Свято ми напевно святкувалиб у своїй власній домівці.

Загального приходу зі свята було $225.65, а розходу $48.67. Отже чистого приходу є $176.98. З панахид: в укр. кат. церкві зібрано $50; в укр. прав. церкві $13.60, а в укр. презв. церкві 13,35. Ті суми згідно з ухвалою долучено до повищого приходу і вислано через „Обєднання" $253.93 з призначенням на наших інвалідів у старім краю.

За Пресову Комісію:
адвокат **В. Кузьма.**

Мусій Степанчук.

ДО МОРСЬКИХ ФИЛЬ.

Ой, ходжу, нуджу я по над море,
А море грає, з вітром говорить,
А филі моря шепочуть ніжно:
„Чого у тебе в душі так тужно?

„Чого шукають тут твої очі?
Що серце твоє сказати хоче?
Хай скаже сміло, я горе вхоплю,
На дні свойому в глибині втоплю".

Ох, не втопити вам суму мого!
Не зняти з серця горя важкого...
Бо горе моє не там, де серце,
А там, де пітьма, де нема сонця.

Там моє горе, де плач і стони,
Де у неволі нарід мій стогне;
Там журба моя, де в день погідний
Сонця не бачить нарід мій рідний.

А сум і туга моя щоденна
Не там, де власна душа мізерна,
А там, де душі всіх мілionів
Братів рідненьких, серед кайданів.

Ох, не втопити вам, филі морські
Страждань всіх моїх, болів і тоски!
Бо болі мої і всі страждання:
Народу мого тюрми й знущання.

Не грай же, море, так тихо, ніжно,
Так сумовито, жалібно, тужно...
Удар бурливо в береги свої,
Заглуши стогін і болі мої!

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

ПОМЕРЛА ОРҐАНІЗАЦІЯ.

Телеграфують, що на ґарнізоновий маґазин у Горні Джумаї напав відділ людей, зложений з двіста осіб. Жовніри мусіли відкрити вогонь і з бідою вдержалися, поки прийшли підсилення.

Нападаючі належали до македонської революційної орґанізації, котра розвязалася минулого року.

Умер Бойко, умер Бойкс,
Бойкови дзвонили,
Як ся Бойко схопив,
Ледво догонили.

ЩО ЗА ЦІЛЬ?

У місті Гейстинґз он Гудсон, Ню Йорк, поповнив самогубство місцевий електротехнік.

Поповнив він самогубство у власнім домі в приняві своєї жінки і своїх дітей.

За що йому властиво йшло? Покінчити з життям, завдати ще додаткову муку своїй жінці й дітям, чи показати їм свої терпіння?

ОРЛИ, СОКОЛИ, ЧИ ПРОСТО СВИНІ?

Етіопський цісар має вічні клопоти з американським Мурином, Губертом Джулієном.

Цей Мурин походить з нюйорської „муринської столиці", Гарлему. Називають його Мурини „чорним орлом Гарлему", бо він перший зі своєї раси навчився літати на літаку.

Ще перед італійською інвазією в Етіопії Джулієн зголосився на службу до цісаря Етіопії як летун. Цісар справив йому літак, котрий „чорний орел Гарлему" скоро розбив. Зрезиґнував він потім зі служби, але як Мусоліні післав армію в Етіопію, „чорний орел" знову зголосився на службу до етіопського царя при піхоті, щоби вправляти Етіопців у военній штуці. Незадовго потім він мав бійку з шікаґовським Мурином, Джаном Робінсоном, званим „брунатним стервятником Етіопії". Видно, що бійка не випала на його бік, бо він постановив зректися свого високого становища в армії, бо, мовляв, його високого становища не шанують, як треба.

Читаючи про те, скільки то халепи має цісар з „чорним орлом Гарлему" й „брунатним стервятником Етіопії", нагадується приповідка: не мала баба клопоту, купила собі паця.

ПОРАДИЛИ.

Федеральний уряд у Вашинґтоні казав перед виплатою грошей учителям у Колюмбійськім Дистрикті виставляти посвідки, що вони не вчили в школі комунізму.

Ціль ясна: уряд хоче в цей спосіб допевнитися, що вчителі не вели в школі комуністичної пропаґанди.

Досвідчені люди кажуть, що як між учителями трапиться комуніст, що пропаґував комунізм, він уже не заваґається підписати запевнення, що він комунізму не вчив.

І так уряд мав комуністів, а тепер буде мати ще й кривоприсяжників.

Був потрібний.

Вчитель: Петрусю, чому ти спізнився сьогодня до школи?

Петрусь: А, бо я був потрібний батькові.

Вчитель: Не міг батько взяти кого іншого?

Петрусь: А, ні, прошу пана професора, бо давав мені в шкіру.

Не пізнав.

Пан Шпильда недовиджує трохи. Якось іде до знайомої й бачить у її городі прегарного страха на воробців.

— Чи застав я паню Марту? — питається служниці.

— На жаль, перед хвилиною вийшла до городу.

— А-а! Всеж таки то не був страх на воробці.

Баба... Я на такі дурниці жадаю грошей. Я хочу викупити бідну душу з чистилища.

Як, як? — спитав ліквідатор троха невиразно, бо в устах був цибух люльки, з якою розставався лиш тоді, коли їв, або спав.

Бойчуниха розказала йому шепотом про свого нічного гостя. Ліквідаторови аж люлька вилетіла з уст і стовклася, коли вчув таке. Заліквідував і книжочку посунув до касієра. Касієр виплатив бабі гроші і вона пішла.

Про ту бабу і про її гостя ліквідатор оповів директорови банку. Директор зараз зателефонував до поліції. Прийшов поліційний аґент і ціле оповідання ліквідатора списав до протоколу.

Словний і точний був той Петро. Як сказав, що прийде у півночі, так прийшов. Ні секунду скорше, ні секунду пізніше. У двері застукав одночасно з першим ударом дванацятої.

— Маєш гроші? — спитав, коли баба відчинила і він увійшов. — Твій муж страшенно скімлить і скавулить, так його пече і шкварить. Таке наробив йому той сліпий кінь.

Бойчуниха витягла зза пазухи мошонку і ще якийсь малий пакетик.

— Отсе гроші — каже, — а се цукорочки на кашель. Вони дуже добрі. Я купила їх в аптиці під ягнятком.

Петро на цукорки й не подивився. Вхопив гроші, всунув у кишеню і не кажучи нічого, не дякуючи і не прощаючись, відвернувся, щоби відійти.

В тій хвилі хтось застукав до вікна і крикнув:

— Гей, відчиніть! Тут архангел Михаїл і має почту для святого Петра.

Бойчуниха вхопила голову в руки і каже троха стрівожена, троха з утіхи:

— Тепер і сей прийшов! Може мій Гриць вже в небі?

— Тихо! — шепнув Петро. Прискочив до лямпи і згасив.

Михайло вже товк у двері. Неначе довбнею гатив і кричав:

— Відчиніть! Тут також архангел Гавриїл. Несе поздоровлення від Гриця Бойчуна.

— Чи святий Петро чує? — крикнула врадувана баба. — Мій Гриць вже в небі. Вже прислав до мене архангела Гавриїла. Може йому мої гроші вже непотрібні?

Не дожидаючи відповіди, вдова побігла відчинити обом архангелам. Не личило таких достойних гостей держати так довго за порогом хати і потерпала, що виломлять двері, так товкли довбнями, чи якою іншою бідою.

— А то що?! — крикнула, коли побачила, що до хати увійшли не крилаті архангели, а два жандарми з крісами і понакладаними багнетами.

— Приносимо від покійного Бойцуна поздоровлення для святого Петра! — сказав один жандарм, коли другий ліхтарнею освічував кімнату і роззирався.

— Де святий Петро? — спитав жандарм.

Баба, котра зразу задеревіла була, коли побачила не архангелів, а цілком добре знакомих жандармів, тепер очуняла. Також оглянулася, по кімнаті, і не бачучи Петра, відповіла:

— Як святого Петра вже нема тут, то хіба зробився невидимий і відлетів. Стятий хіба годен зробити так...

Один жандарм засвітив ліхтарню під ліжком. Другий схилився і наставивши баґнет, крикнув:

— Вилізь, псубрате, бо пробю!

Баба заломила руки і з плачем промовила:

— Схаменіться, пане постенфірер! Хтож так промовляє до святого? За таке хіба вічний огонь!

Петро виліз зпід ліжка.

— Чи ви сему святому вже дали гроші? — спитав жандарм вдову.

— Та вже! — відповіла. — З таким святим хіба перечитися не буду.

— Де ті гроші?! — жандарм гукнув до Петра.

Петро витягнув і подав жандармови. Коли один жандарм ховав гроші до своєї торби, другий заклав на руки Петра кримінальні ланцушки.

— Марш, злодію! — жандарм крикнув і з усеї сили пхнув Петра в сторону дверей.

— Ви свої гроші дістанете назад, — сказав другий жандарм, відходячи за першим і за арештантом.

Бойчуниха довгий час стояла мовчки і туманіла. Дивувалася, що в обох жандармів не вдарив грім і що святий позволив себе арештувати.

— Мабуть аж прийшовши до арешту, скарає їх — погадала і пішла спати.

За пару днів вдову покликали до суду, до слідчого. Коли вона явилася у слічого, він приказав привести арештанта. Увійшов Клим Гатира.

— Чи ви знаєте його? — спитав суддя Бойчуниху.

— Знаю, ясний суде, — відповіла.

— Він прийшов до вас як святий Петро і видурив гроші. будьтоби для небіжчика вашого мужа?

— То не він був. То був таки сам святий Петро.

— Придивіться йому ліпше!

— Нема що призиратися. Святий Петро мав борідку, Гатира не має і ніколи не мав.

Ще по кількох питаннях і відповідях суддя додумався до того, що з дурною бабою нема що балакати. Дав їй гроші, відібрані від Гатири і сказав:

— Беріть свої гроші і бувайте здорові! Ще раз покличуть вас на головний термін, коли будуть судити злодія Клима Гатиру.

Бойчуниха взяла гроші і пішла. Ішла попід браму міського цвинтаря. Коло брами сидів сліпий жебрак і співав:

— Уважайте, добрі люди, нема правди, тай не буде. Неправдонька над верхами, свята правда під ногами.

Бойчуниху ся пісня сильно зворушила. Витягнула шістку. Цілу ту шістку, срібну шістку дала жебракови і сказала, важко зітхаючи:

— Воно так є, як ви співаєте. Я сказала би, що воно ще гірше. Мій Гриць, що обікрав Гатиру, бо сліпу хабету прадав йому за здорову, тепер в небі. Покривджений Гатира тепер в кримінали!

ЗАСТАВ.

Гість: А то раз! Я зїв вечерю, а гроші забув дома, чимжеж я вам тепер заплачу!?

Вейтер: То нічого, прошу лише тут на стіні написати мені вашу адресу, а могтимете собі спокійно відійти.

Гість: Та так, одначе кожний, хто прийде, могтиме прочитати моє назвище.

Вейтер: Де там! На цій адресі буде висіти ваш плащ!

— Ти маєш так багато книжок, а не маєш шафи на книжки?

— Ну, знаєш, досі ще ніхто не позичив мені шафи.

Мусій Степанчук.

ОСІНЬ ЖИТТЯ

У осінь глуху,
Як в сумну пору
Повіє вже холод з вітрами,
Дарма по полях,
Ярах і лісах
Шукаєш за щастя квітками.
Дарма серед піль
На горе і біль
Ти ліку-розради питаєш;
Затихли пісні,
Що грали в души,
Дарма днів весни ти шукаєш.

У осінь глуху,
Як в скорбну душу
Негода крадьком там загляне;
Поглянь ось на шлях:
В пожовклих листках
Життя завмирає недавнє.
Отак і твої
Молодости дні
Пролетіли вже із листками;
Сиві волоски,
Наче сніжинки
Голову вкривають пластками.

У осінь глуху
Поглянь угору:
Летять снігові хмари, чорні.
Ось сніг потрясе
І все занесе:
Поля і ліси невгомонні.
Усе, що живе,
Під снігом засне,
Щоб встати весною наново.
І твій вік пройде,
Новий рід пройде,
Нове життя щастя нового.

У осінь глуху,
Як в старість твою
Додолу знечевля зігнешся,
Поглянь довкуги:
Всі твої други
Минуться, і ти проминешся.
Та ти не жалій
Весни і надій
И не жди за свій вік нагороди!
Розради-весни
Діждуться вони
По тобі — нові твої роди.

ПОКАЯННИК.

Львівський „Наш Прапор" дістав до поміщення таку заяву:

Шановна Редакціє!

Прошу помістити на сторінках Вашого часопису „Наш Прапор" таку мою заяву:

ЗАЯВА!

Від кількох років я належав до лівого руху на наших землях і вірив у блага, що їх обіцяли большевики виборота західньо-українському селяниновi.

Полуда впала мені з очей, коли я побачив, як большевики винищують голодом і розстрілами українське селянство на Великій Україні.

Я осуджую свою дотеперішню співучасть у лівих політичних партіях і зриваю з ними раз назавжди, а вступаю на національний шлях боротьби за наше краще завтра. Також осуджую свою не національну поведінку при виборах до громадської ради дня 16. лютого 1935 р.

Волоща, 5. IX. 1935.

Романський Михайло,
б. член КПЗУ.

ЗА ЩО МОСКВА ЗАМОРДУВАЛА ДЖОНСА?

(УП — Лондон). Бувший англійський премієр Лойд Джордж написав до англійського міністерства заграничних справ листа, в якому просить розпочати слідство в справі замордування його бувшого секретаря Джонса в Китаю. Як відомо, Джонса замордували нібито китайські бандити. Згодом виявилося, що Джонса замордували бандити на наказ Москви тому, що Джонс свойого часу, як на Україні панував голод, пройшов був пішки цілу Україну і зібрав був проти Москви дуже багато цікавого матеріялу, який Москві дуже пошкодив. Москалі ненавиділи за те Джонса і його боялись, бо знали, що він готов їм іще всяко напакостити, бо був зручним чоловіком. Лойд Джордж твердить, що він має підстави припускати, що вбивство Джонса не є ділом пімсти бандитів, які хотіли лише викупу, а що за тою справою стоїть якась більша сила. Навіть факт, що на викуп Джонса не хотіли власти дати гроша, не промовляє за те, щоб Джонса вбили бандити. Джонс, побувавши в Монголії, мав у себе дуже важні документи, за якими гонила Москва, щоб вони не дістались в руки якоїнебудь европейської держави. Фактом є, що при його трупі не знайдено ані записника ані фотографій, які він мав коло себе. Такі відомости дістав, кажуть, Лойд Джордж в останнім часі.

Можливо, що слідство, якщо англійське міністерство заграничних справ його поведе, виявить деякі цікаві подробиці справи вбивства Джонса.

ВЕЛИЧАВІ ЛИСТОПАДОВІ РОКОВИНИ У МІСТІ ВИННИПЕГУ.

Українці міста Виннипегу і околиці відсвяткували цього року 17-ті роковини Листопадового зриву краще і гідніше як попередніми роками. Святочна академія відбулася в неділю, дня 3-го листопада, в год. 2.30 пополудні в салі одного з більших театрів Старленд. Саля театру була вщерть переповнена, а сотки людей мусіли з жалем вертатися зпід дверей театру задля браку місця.

Цю святочну академію звеличав своєю присутністю епископ Українців-католиків Кир Василій.

По відспіванню канадійського національного гимну академію відкрив вступним словом господар свята, п. Т. Мельничук. Дальше всі точки програми були виконані бездоганно і в належній висоті.

Надзвичайне враження викликав на учасників живий образ. Гарно прибрана дівчина з тризубом представляла Україну. По обох боках тримали почесну варту два молоденькі пластуни з українским і британським прапором а побіч них у ногах України двоє діточок в народніх строях. По обох боках цеї інтересної групки уставилися бувші стрільці УГА, яких провідник виголосив „Присягу-клятьбу" — Пачовського.

Ця успішна академія закінчилася співом-молитвою „Боже Великий Єдиний" і британським гимном.

Помітне враження зробив на публику виступ українських пластунів, зорганізованих при церкві св. Володимира й Ольги. По двох пластунів в одностроях у часі Академії на переміну держали на екстраді український і англійський прапор.

В часі академії настрій був святочний і високий.

Зі вступу і зі збірки на салі в ковертах зискано 300 долярів. По обтягненню невеликих видатків гроші висилає діловий комітет на допомогу українським інвалідам у Рідному Краю.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

БОСТОН, МАСС.

На визвольну боротьбу й Рідну Школу.

На Рідну Школу жертвували: Е. Рокотинець і К. Смольчук по $2, а І. Галиняк і Н. Давискиба по $1; О. Войтків 25 центів. З пікніку, який відбувся 11 вересня заходом відділу ОДВУ і Союза Українок, прийшло $6, отже разом переслано $12.25 через Обєднання на Рідну Школу.

Громадяни, що гуртуються при українській православній церкві, стараються при кожній нагоді збирати жертви на поміч Рідному Краєві. І так на Рідну Школу зібрано $12.25, як уже повище згадано, а окремо знов відділ ОДВУ ч. 27 зібрав на визвольну боротьбу $20.43 і ті гроші переслано також через Обєднання. На ту ціль зложились такі жертви: $7.66 з пікніку, $5 зложив П. Дацько за пушку, яку згубив, $1.70 І. Чопик з імпрези, $4.80 И. Бербелецький з імпрези на балі Союзу Українок, 67 центів з пушки А. Пашак і 60 центів з пушки П. Гриценко.

За відділ ОДВУ:

Н. Давискиба, гол.

БОСТОН, МАСС.

Діяльність Союза Українок.

Є люди, які негодують проти добродійних організацій. Мовляв, нащо так багато тих організацій при наших церквах? Це немудро так говорити. Бо кожна добра організація при церквах побуджує громадян до любови Рідного Краю до високого, гарного патріотизму. А тим витворює в громадах гарну атмосферу. Приміром може бути невеличка громадка жіноцтва, зорганізованого в Союзі Українок у Бостоні. — Нас є покищо невелике число, бо ще не так давно, як ми заснували наш Союз Українок (19. березня 1934 р.). За той недовгий час ми дали 2 концерти в честь Матері, 2 пікніки і 4 балі. Та за той короткий час ми вислали на ріжні добродійні цілі в нашому краю $78. А тепер іще пересилаємо через Обєднання на Рідну Школу $10, на боєвий фонд $10, на інвалідів $5, на політичних вязнів $5. Разом $30. Також призначили $5 на часопис „Дніпро". Що робить разом суму $113, зібраних у короткому часі, та з невеликого гуртка нашого жіноцтва. І чиж це не гарна діяльність? Чи не заслугує на призвання така церковна громада, при якій засновуються подібні товариства, сестрицтва, клюби і т. д.? Церква немов гарне, величаве дерево, а ріжні організації при такій церкві немов гарні, добре розвинені галузи, які видають рікрічно гарні плоди для пожитку свойого господаря.

На тому місці бажаємо Союзові Українок, не лиш у Бостоні, але по всіх усюдах, де лиш є наші сестри, зорганізовані в Союзі Українок, якнайкращих успіхів у добрій національній праці. — А де ще нема відділів Союзу Українок, то хай там їх засновують для праці, на честь і славу України.

За уряд нашого С. У.:

Франка Бойко, предс;
Магда Зварич, касієрка;
Юстина Смарш, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

На інвалідів і Рідну Школу.

Центральний Комітет Українських Національних Товариств переслав через Обєднання такі складки й жертви:

З Листопадового Свята, уладженого в неділю, 3-го листопада ц. р., на інвалідів Української Армії $182,26. На це прийшли гроші з таких джерел: З панахиди в українсько-католицькій церкві св. Юрія $48.55, а в українській православній церкві св. Володимира $16.69, разом $65.24.

Із збірок при помочі квітів: Червоний Хрест Організації Гетьманців при вході до українсько-католицької церкви $47-02, Сестрицтво Богоматери при вході до української православної церкви $20, разом 67.02. З того видано на закупно квітів $16.47, а зате прийшло з концерту в Українськім Народнім Домі $66.47, отже разом на інвалідів $182.26.

На Рідну Школу в Галичині, із збірки в часі місячних зібрань товариства Дністер, від. 361 У. Н. Союза, $17.26.

Микола Шуст, скарбник.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ВІДОЗВА

КРОМПТОН, Р. АЙ.

До односельчан села Височька, повіт Броди, і сусідів.

Дорогі земляки! Уже скоро буде рік, як отримала я від своїх земляків і ваших сусідів з Височька листа, в якому вони просять допомогти їм у будові Народнього Дому.

Односельчани, що перебувають у Кромптон, Р. Ай., відгукнулись на заклик земляків та відразу приступили до праці й заложили тимчасовий комітет в такому складі: Марія Сподарик, голова; Іванка Семчук, секретарка; Ева Дулеба, скарбничка.

Комітет був подав відозву до односельчан через часопис „Свободу" ще у квітні цього року, а у травні через часопис „Народна Воля".

На превеликий жаль, до цього часу не вплинуло до каси тимчасового комітету від позамісцевих громадян ні одного цента, ні не вислано нічого просто до краю, бо у листі, що отримала я два тижні тому, не згадується ні про яку жертву.

Ми, односельчани, що перебуваємо у Кромптон, Р. Ай., перевели оце збірку. Жертвували: Іванка Семчук — $5; Ева Дулеба і Андрій Лех по $2; Марія Сподарик, Парашка Коць, Маринка Бойко-Федорович, Микола Шелест, Іван Лех, Целіна Кравчук, Іван Шило по $1; Брониславa Цвях 25 ц. — Гроші в сумі $16.25 пересилаємо через Обєднання до села Височька на імя Івана Труша. Вас же, дорогі земляки, просимо не залишитися байдужими на поклик наших братів у краю.

Пригадайте собі, що по світовій війні з нашого села не залишилось каменя на камені; все знищила світова завеюха. Але наші брати терпеливо перенесли всі страждання й нужду та знову стали на ноги своїми власними силами. Не просили вони нас шматка насущного хліба, а й тепер просять тільки допомогти побудувати Народній Дім, з котрого вони думають побирати хліб духовий, себто освіту, знання та національне освідомлення.

Коли ми тут в Америці байдужі до національного життя, занедбуємо наші українські школи, церкви та інші просвітні установи й кружки, то хоч відгукнімось на заклик тих, хто прагне до тої великої національної роботи в краю.

Жертви можна засилати на імя Тимчасового Комітету:

EVA LECH DULEBA,
232 High St., West Warwick, R. I.

або до краю на адресу: Іван Труш, син Василя, село Височько, повіт Броди, почта Заболотці.

Іванка Семчук.

ТАРЗАН І ОГНЕННІ БОГИ. (31)

Усе глибше й глибше в джунглі заходили носії, звані сафарі. Назверха д-р Джовнс уважався за їх команданта, але непрактичний учений скоро пізнав, що він був зовсім залежний від мовчаливого начальника тубильців Тобанги та його чорних. Він самий почувався самотним і безрадним.

Д-р Джовнс завважав з приємністю, що чорні поробили надзвичайні заходи, щоб охороняти його від напасників: людей і звірів. Навіть підчас полудневого спочинку розставили сторожі. І як тільки це сталося, Джовнс зараз почув, що один сторож закричав на когось визиваючо.

Потім дався чути в лісі голос: „Гей, ти, спусти свою рушницю та вступися мені з дороги! Я маю відвідати свого приятеля, д-ра Джовнса!" Йому зробилося приємно, коли він пізнав голос Томі Велша. Джовнс встав на його привитання.

Тобанга задержав його. „Не журися цим, бвана! Я справу полагоджу!" „Потім начальник чорних видав горляний приказ. Чотири аскари, з рушницями в руках, помаширували за ним. Стаючи на їх чолі, Тобанга сказав глухо: „Ми маємо приказ нікого до вас не пускати".